

OTWARCIE WYSTAWY
„POLSKA I BRAZYLIA BLIŻSZE NIŻ SIĘ WYDAJE”
W SEJMIE RP
(WARSZAWA, 12 WRZEŚNIA 2012 r.)

12 września 2012 r. w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej otwarta została wystawa „Polska i Brazylia bliższe niż się wydaje”, przygotowana z okazji 90-lecia stosunków dyplomatycznych między obu państwami. Zaproszenie na otwarcie wystawy zostało wystosowane przez marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Ewę Kopacz oraz przewodniczącego Polsko-Brazylijskiej Grupy Parlamentarnej Sejmu RP posła Tomasza Piotra Nowaka. Współorganizatorzy wystawy: Ambasada Federacyjnej Republiki Brazylii, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego i Towarzystwo Polsko-Brazylijskie.

W otwarciu wystawy uczestniczyli: wicemarszałek Sejmu Cezary Grabarczyk, przewodniczący Polsko-Brazylijskiej Grupy Parlamentarnej Sejmu poseł Tomasz P. Nowak, ambasador Federacyjnej Republiki Brazylii Jorge Geraldo Kadri, podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Maciej Szpunar, dyrektor Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego dr Janusz Gmitruk oraz prezes Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego Stanisław Pawliszewski.

Wicemarszałek Sejmu Cezary Grabarczyk w swym wystąpieniu powiedział, między innymi:

Jest to wystawa szczególna, ponieważ obrazuje 200 lat wspólnych relacji i wspólnej historii między naszymi krajami. Przez 123 lata Polski nie było na mapie świata i wówczas wielu naszych rodaków znalazło swój drugi dom w Brazylii. Kraj ten stał się ich drugą ojczyzną. Brazylia dała im nie tylko schronienie, ale dała możliwość realizowania zawodowego.

Przewodniczący Polsko-Brazylijskiej Grupy Parlamentarnej w Sejmie, poseł Tomasz P. Nowak podkreślił znaczenie stosunków między obu państwami, potrzebę ich szerokiego rozwoju oraz mówił o bliskich kontaktach między parlamentami obu krajów. Wyraził zadowolenie z istnienia polsko-brazylijskiej grupy parlamentarnej w Sejmie i brazylijsko-polskiej grupy w Kongresie Narodowym Brazylii.

Ambasador Federacyjnej Republiki Brazylii Jorge Geraldo Kadri w swoim wystąpieniu stwierdził m.in. „Polska i Brazylia to dwie duże demokracje, które podpisują się pod tym samym systemem wartości i w ten sam sposób patrzą w przyszłość. Nic nie stoi na przeszkodzie żebyśmy wspólnie mogli iść w przyszłość”. Dyrektor Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego dr Janusz Gmitruk mówił o działalności Muzeum w zakresie popularyzacji kultury brazylijskiej i twórczości autorów brazylijskich polskiego pochodzenia. Prezes Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego i autor wystawy Stanisław Pawliszewski przedstawił tematykę wystawy oraz podziękował wszystkim polskim i brazylijskim instytucjom, organizacjom i osobom prywatnym za udostępnienie mate-

POLSKA – AMERYKA ŁACIŃSKA

riałów na wystawę i pomoc w jej przygotowaniu. Podziękował Ambasadzie Brazylii oraz Stowarzyszeniu Wspólnota Polska” i Kancelarii Senatu RP za dofinansowanie wystawy. Wyrażono przy tym uznanie dla działalności Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego na rzecz popularyzacji wiedzy o Brazylii, o stosunkach między obu państwami i narodami.

Na wystawie pokazano szereg mało znanych faktów z historii obu krajów, m.in. o poparciu brazylijskich kół intelektualnych dla walki Polaków o niepodległość w drugiej połowie XIX i pierwszej połowie XX w. Wyrazem tego było m.in. przyjęcie cesarza Pedro II w 1877 r. na członka polskiego emigracyjnego stowarzyszenia politycznego w Rapperswil w Szwajcarii. Reprodukcję nadanego cesarzowi dyplomu tego towarzystwa możemy oglądać na wystawie. Udostępnił ją Instytut Historyczny i Geograficzny w Rio de Janeiro. Jest tam także wiersz znanego poety Castro Alvesa „Do matki niewolnika” (*A Mãe do Captivo*), podobny do wiersza „Do Matki Polki” Adama Mickiewicza oraz poemat „Polonia” Machado de Assisa. Gorącym orędownikiem przywrócenia Polsce niepodległości był wybitny brazylijski polityk i mąż stanu Rui Barbosa. Uważa się, że w dużym stopniu dzięki jego poparciu dla sprawy niepodległości Polski, Brazylia była pierwszym krajem Ameryki Łacińskiej, który uznał niepodległą Polskę już w sierpniu 1918 r. Stosunki dyplomatyczne między obu państwami ustanowione zostały 27 maja 1920 r. W uznaniu zasług Rui Barbosy dla sprawy niepodległości Polski, jego imieniem nazwano jedno z liceów ogólnokształcących w Warszawie.

Ze sfery stosunków politycznych pokazano pierwszą w historii stosunków między obu państwami wizytę prezydenta RP Lecha Wałęsy w Brazylii w 1995 r. oraz pierwszą, w historii wzajemnych stosunków, wizytę prezydenta Brazylii Fernando Henrique Cardosa w Polsce w 2002 r. Sporo materiałów obrazuje dobrze rozwijającą się współpracę gospodarczą między obu krajami.

W zakresie współpracy naukowej pokazano szerokie kontakty między polskimi i brazylijskimi uniwersytetami, m.in. współpracę Centrum Studiów Latinoamerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego z uniwersytetami brazylijskimi. Liczne materiały obrazują również, mające długie tradycje, kontakty kulturalne między obu krajami. Wyrazem tego są dzieła brazylijskich artystów plastyków uczestniczących w Międzynarodowym Biennale Plakatu w Wilanowie, dzieła słynnej brazylijskiej rzeźbiarki Lygii Clark pokazane na wystawie „Katarzyna Kobro/Lygia Clark” w Muzeum Sztuki w Łodzi na przełomie 2008/2009 r., udział od lat 60. XX wieku wybitnych polskich artystów w Międzynarodowym Biennale Sztuki w São Paulo. Na wystawie jest zdjęcie dzieła „Bez tytułu” prezentowanego na Międzynarodowym Biennale Sztuki w São Paulo w 2004 r. autorstwa wybitnego polskiego artysty Piotra Ukłańskiego. Jest to monumentalna fotografia o wymiarach 4x5 m z podobizną Jana Pawła II, utworzona z ludzkich ciał sfotografowanych z lotu ptaka. Do zdjęcia pozowało artystcie ok. 3,5 tysiąca brazylijskich żołnierzy ustawionych na scenie o konturach w kształcie głowy papieża.

Znaczna część wystawy poświęcona jest historii polskiej emigracji do Brazylii, wkładowi Brazylijczyków polskiego pochodzenia do kultury, nauki i gospodarki swej

ojczyzny. Wśród twórców polskiego pochodzenia można zobaczyć posąg „Macierzyństwo” dłuta Jana Żaka, wiersz wybitnego poety Paulo Leminskiego „Meu coração de polaco voltou”, malarstwo Brunona Lechowskiego, jak również dzieła współczesnych twórców i tłumaczy, takich jak Henryk Siewierski, badaczy i publicystów jak Zdzisław Malczewski TChr oraz poety, malarza i dziennikarza Tomasza Łychowskiego. Pokazano Park Polski im. Jana Pawła II w Kurytybie. Park jest skansenem chat budowanych przez polskich imigrantów wokół Kurytyby na początku XX wieku. Wiele materiałów fotograficznych pokazuje działalność organizacji polonijnych pielęgnujących polskie tradycje.

Na wystawie są także materiały dotyczące polskich uchodźców z II wojny światowej, którym Brazylia udzieliła schronienia. Byli wśród nich Julian Tuwim, Jan Lechoń, Irena Eichlerówna, Zbigniew Ziemiński i August Zamoyski. Podczas pobytu w Rio de Janeiro Julian Tuwim zaczął pisać poemat „Kwiaty polskie”. Fragment tego poematu w tłumaczeniu na język portugalski również znalazł się na wystawie. Zbigniew Ziemiński osiadł na stałe w Brazylii i jest uważany za ojca nowoczesnego teatru brazylijskiego. Można również poznać działalność duszpasterstwa polskiego w Brazylii.

Wśród wielu materiałów pokazano historyczny, samotny lot nad Atlantykiem kpt. pilota Stanisława Skarżyńskiego na RWD-5 bis, samolocie polskiej konstrukcji, z St. Louis w Senegalu do Maceió w Brazylii w maju 1933 r. Skarżyński ustanowił wówczas rekord odległości na samolocie sportowym do 450 kg. Za bohaterski lot nad Atlantykiem odznaczony został w 1936 r. Medalem Louisa Bleriota przez Międzynarodową Federację Lotniczą. Jest on jedynym Polakiem, który otrzymał to odznaczenie. Wśród licznych odznaczeń polskich i zagranicznych, Stanisław Skarżyński otrzymał brazylijskie odznaczenie Oficerski Order Krzyż Południa, którego reprodukcję można zobaczyć na wystawie.

Po części oficjalnej marszałek Sejmu Cezary Grabarczyk, przewodniczący Polsko-Brazylijskiej Grupy Parlamentarnej poseł Tomasz Piotr Nowak oraz ambasador Brazylii Jorge Geraldo Kadri zwiedzili wystawę w towarzystwie jej autora.

Na otwarciu wystawy obecni byli posłowie, przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych z podsekretarzem stanu Maciejem Szpunarem, przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki, Polskiej Izby Gospodarczej, Uniwersytetu Warszawskiego, organizacji samorządowych i kulturalnych. Obecni byli także szefowie placówek dyplomatycznych państw Ameryki Łacińskiej akredytowani w Warszawie, członkowie Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego i sympatycy Brazylii.

Prezentacja wystawy w Sejmie pozwoliła posłom i senatorom bliżej poznać, historycznie bardzo bliskie, relacje między Polską i Brazylią oraz między obu narodami. Wystawie towarzyszył zestaw plakatów pokazujących piękno krajobrazów i architektury Brazylii.

Autor wystawy – *Stanisław Pawliszewski*
(prezes Towarzystwa Polsko-Brazylijskiego)

Opracowanie graficzne – *Jacek Chlebicki*

Wykonanie – *firma NESTA-Targi-Wystawy w Warszawie*

POLSKA – AMERYKA ŁACIŃSKA

4 października 2012 r. wystawa „Polacy w Brazylii” została otwarta w Muzeum Okręgowym w Sieradzu, województwo łódzkie. Współorganizatorami wystawy były: Muzeum Okręgowe w Sieradzu, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie i Towarzystwo Polsko-Brazylijskie. Wystawie towarzyszyły filmy o Brazylii, o Polonii brazylijskiej i muzyka brazylijska, a także prezentowane były plakaty promujące piękne krajobrazy Brazylii.

Opracował: *Stanisław PAWLISZEWSKI*